

REVISTA DE GERONA

Publicación semanal ilustrada

*Precios de suscripción:
Gerona: 5 ptas. año. Fuera: 6 ptas.*

*Redacción y Administración:
San José, 4 — Gerona*

*De los trabajos publicados
son responsables sus autores.*

EL TALISMAN

GALLE DE CIUDADANOS, NÚM. 4. — GERONA

Inmenso y variado surtido de sombreros y gorras del país y extranjero

Bonetes, Casquetes y Solideos

Se hacen toda clase de composturas

Dalmáu Carles & Comp.

Plaza del Olí, 1. — GERONA

Librería general — Libros rayados

Devocionarios

Impresiones a precios muy económicos

Estampería - Artículos para premio.

EBANISTERIA Y SILLERIA DE Enrique Adroher

PROGRESO, 8. — GERONA

Gran surtido de muebles de todas clases. — Restauración de antiguos. — Precios sumamente económicos.

Horario de Ferrocarriles

Ferrocarril de M. Z. A. = R. C. Línea Barcelona-Francia

		Mixt.	Corr.	Lig.	Merc.	Lujo	Merc.	Mixt.	Corr.	Lig.	Exp.
Sal.	Barcelona	5'45	5'00	7'38		10'00		12'22	14'23	17'45	18'50
Lleg.	Empalme	6'14	7'44	9'53		11'29	12'45	15'08	16'41	20'07	20'26
"	Gerona	7'27	8'51	10'45		12'03	16'01	16'15	17'48	21'23	20'58
Sal.	Gerona	9'05	9'01		11'19	12'07		16'38	17'58		21'02
Lleg.	Flassá		8'30		12'06	12'26		17'06	18'29		21'20
"	Figueras		10'28		14'10	13'02		18'03	19'29		21'52
"	Cerbere		2'03		16'38	13'48		19'40	21'10		22'35
Empalme—Llegan de Barcelona por el litoral—7'18—10'41—15'58—18'34—20'04											
		Lig.	Exp.	Corr.	Merc.	Lig.	Merc.	Corr.	Lujo	Mixt.	Mixt.
Sal.	Port-bou		4'10	4'30	5'22		9'00	12'46	16'09	16'16	19'20
Lleg.	Figueras		4'41	5'17	7'02		10'35	13'30	16'32	17'08	20'22
"	Flassá		5'15	6'11	9'05		12'13	14'44	17'09	18'09	21'31
"	Gerona		5'38	6'46	10'29		13'13	15'23	17'29	18'47	22'14
Sal.	Gerona	5'15	5'44	6'52		11'30		15'35	17'32	18'55	
Lleg.	Empalme	6'01	6'17	7'49		12'19		16'36	18'05	19'56	
"	Baaceloua	8'47	7'53	10'30		14'44		19'02	19'32	22'44	

Empalme.—Salen para Barcelona por el litoral—6'19—8'09—12'44—19'48—20'10
 Gerona.—Sale tren mercancías 7'43; llega Empalme 9'50 (excepto domingos).

Ferrocarril de Flassá á Palamós

Salen de Flassá	6'29	9'50	*12'50	15'25	18'45
Llegan á Palamós	8'46	12'08	15'07	17'45	21
Salen de Palamós	2'45	7'00	*9'00	12'15	14'40
Llegan á Flassá	5'00	9'15	11'10	14'30	16'55

* Solo los domingos

Ferrocarril de Gerona á Olot

Salen de Gerona	5'40	9'42	11'23	15'26	18'15
Llegan á Olot	8'41	12'08	13'51	18'27	20'43
Salen de Olot	2'45	6'53	11'42	14'38	
Llegan á Gerona	5'13	9'55	14'45	17'04	

Ferrocarril de Gerona á San Feliu de Guixols

Salen de Gerona	7'20	9'25	*12'15	15'55	18'05	**21'4
Llegan á San Feliu	9'15	11'15	14'05	17'50	19'50	22'1
** Lunes, jueves y sábados (julio y agosto, diario)						
* Miércoles, jueves y domingos de julio y agosto.						
Salen de S. Feliu	3'45	6'40	*8'45	13'20	10'15	**18'30
Llegan á Gerona	3'30	8'35	10'40	15'10	17'10	19'55
* Lunes, jueves y sábados ** Julio y Agosto, diario						

REVISTA DE GERONA

Publicación semanal ilustrada

Precios de suscripción:
Gerona: 5 ptas. año. Fuera: 6 ptas.

Redacción y Administración:
San José, 4 — Gerona

De los trabajos publicados
son responsables sus autores.

SUMARIO

TEXTO: *Perfumes vegetales*, por E.—

SECCIÓN LITERARIA: *Els Elfs*, (de *Leconte de Lisle*) por V. P. trad.—*Conte*, por el Marqués de Camós.—*Gurba*.

SECCIÓN DE ARTE: *Londres*, por G. Ferrero, trad. J. C.—*Notes d'art*.

—SECCION AGRICOLA: *L'adulteració dels adobs potássics*, por R. de Mas Solanes.—*ACCION SOCIAL: Gran Ducado de Luxemburgo.—El Volksverein. Boletín religioso.—VIDA DEPORTIVA: Foot-ball.—Gerona*, por Eduard Trigàs y X.—*Noticias*.

GRABADO: *Un detall de la fatxada de l'Església de la Sagrada Família (Barcelona)*.

Perfumes vegetales

Un gran número de vegetales exhalan temporal, persistente o periódicamente olores más o menos penetrantes.

Las flores acostumbran ser el asiento más ordinario de los aromas vegetales. Con frecuencia, sin embargo, huele, bien o mal, la planta entera. Se observa esto último, por ejemplo, entre otros mil casos, en el tomillo, *Tymus*, o vulgar farigola; en el espeligo, *Lavandula* o barballó; en el orégano, *Origanum*, u orenga; en el romero, *Rosmarinus* o romauí; en la mejorana o almaradux y en general en todas o casi todas las plantas de la familia de las Labiadas.

Veamos el oficio u objeto de estos perfumes vegetales y examinemos someramente si resultan o no de alguna utilidad a las plantas que los elaboran.

Por lo que a los aromas florales se refiere Sprengel evidenció ya a fines del siglo décimo octavo que servían admirablemente para atraer los insectos polinizadores encargados de perpetuar inconscientemente un número considerable de especies vegetales. Sobre este asunto se han dado a conocer un sinnúmero de observaciones interesantísimas familiares a cuantos han saludado la Historia Natural. Creemos por tanto superfluo insistir sobre tema tan sobado como curioso.

Menos conocido es el oficio o utilidad de los perfumes que desprenden ciertos vegetales por la superficie de sus hojas y tallos y de ellos vamos a decir dos palabras.

Ante todo, estos aromas superficiales constituyen un excelente medio de defensa para preservar a los vegetales que los poseen de las depredaciones de los animales fitófagos o que se alimentan de las plantas. Porque hay que tener en cuenta que tales aromas suelen ser tan repugnantes al gusto como agradables al olfato. Muchos de ellos resultan hasta tóxicos o venenosos y puede afirmarse que lo son todos en mayor o menor grado. Por ello es que los moluscos, las larvas, los coleópteros y aún los mismos mamíferos ruminantes, dotados de un apetito insaciable, respetan casi siempre las plantas odoríferas prefiriendo a ellas aún las más ariscas, coriáceas y espinosas tales como por ejemplo el *Cytissu* o argelaga, el *Rubus* o zarza etc.

Y nótese de paso la economía con que los vegetales emplean estos perfumes. De ordinario solo se desprenden en gran abundancia cuando se comprime, roza o machaca la planta que

los produce. Es que acostumbran estar resguardadas esas esencias vegetales en pelos, vejigas u otros apéndices de la planta y solamente al reventar por la presión u otra causa mecánica los órganos que las almacenan pasan estas a perfumar el aire. Así no hay peligro de gastar en vano y resulta más eficaz la acción de estas sustancias odoríferas, pero amargas, contra las mordeduras de los animales fitófagos.

En ciertos casos esas vejigas o tubos llenos de esencias vegetales están tan bien resguardados en la planta que se necesita un esfuerzo intencional para provocar la rotura de los depósitos y consiguiente derrame del perfume. En las hojas del romero, por ejemplo, se deducen con un pequeño loupe una multitud de vejigas pediculadas llenas de esencia protegidas por pelos ramificados parecidos al paraguas o sombrilla comunes. Así no es posible desgarrar la vejiga sin romper antes las ramas protectoras.

Bajo otro concepto muy distinto resultan eminentemente útiles los aromas para las plantas que los producen. Tyndall evidenció que los perfumes vegetales poseen un poder absorbente muy elevado para el calor, particularmente para el calor oscuro o no acompañado de luz. De aquí resulta que las esencias vegetales esparcidas por la atmósfera obran durante la noche como esas pantallas que se usan en el cultivo hortícola y en jardinería para sustraer las plantas delicadas a los nefastos efectos de las irradiaciones nocturnas. Las esencias vegetales obran más eficazmente contra los enfriamientos nocturnos que las nubes naturales cuya benéfica influencia contra los excesos del frío durante las madrugadas de invierno y primavera es bien conocida.

Y es de advertir que las plantas

odoríferas abundan de preferencia y resultan de mucho más olorosas en las grandes alturas, en los montes elevados, allí donde la irradiación nocturna resulta más considerable, que en los países bajos donde menos se deja sentir la irradiación. Es que en el primer caso las plantas están más expuestas a los enfriamientos de la noche que en el segundo y consiguientemente necesitan de una mayor protección contra el frío.

Ni terminan aquí los benéficos oficios de los perfumes de las plantas. Se ha demostrado que los aceites esenciales que producen estos perfumes se oxidan espontáneamente en la atmósfera y en presencia del vapor de agua bajo la acción de la luz, particularmente de los rayos ultravioletados. Productos resultantes de esta oxidación son, entre otros, el ozono y el peróxido de hidrógeno o agua oxigenada. El aire se enriquece pues en estos cuerpos allí donde abundan las plantas odoríferas y tanto más cuanto más fría y expuesta a las grandes irradiaciones resulta la región considerada ya que es bien sabido que el calor destruye, reduce, con facilidad suma a estos cuerpos. De aquí el elevado grado ozonométrico revelado por las observaciones en las grandes alturas. De ahí deriva, en buena parte, la bondad de la denominada cura de altura por los médicos e higienistas.

Pues bien, el mismo Tyndall descubrió que el ozono es uno de los cuerpos gaseosos más opacos para los rayos caloríficos oscuros, que mayor obstáculo opone a las radiaciones nocturnas.

Resulta pues, que los perfumes vegetales, ya directamente, ya por la ozonización que provocan, contribuyen a hacer menos sensibles las oscilaciones térmicas y precisamente más en aquellos sitios en que tales oscilaciones debieran ser más pronunciadas. Por consiguiente tales perfumes permiten a las plantas que los desprenden vivir y medrar allí donde sin este medio de defensa no les sería posible prosperar.

E.

SECCIÓN LITERARIA

ELS ELFS

De Leconte de Lisle.

Coronat de flors i herba bosquetana
l'estol d'Elfs, joiós, dança per la plana

Del camí del cervos del boscós sender
surt un cavall negre, surt un cavaller.
Son esperó d'or, brilla en la nit bruna.
i quan ell travessa un raig clar de lluna
se veu resplandir d'un esclat lluent
damunt sos cabells, un bell casc d'argént.

Coronat de flors i herba bosquetana
l'estol d'Elfs, joiós, dança per la plana.

Tots l'envolten com escamot lleuger
qu'en l'aire encalmat volta joganer.
Diu la Reina jove:—Cavaller hardit,
aont vas tan tard per la clara nit?
...Els mals esperits tresquen pel boscatje!
Vine! dançarem sobre'l fresc herbatje.

Coronat de flors i herba bosquetana
l'estol d'Elfs, joiós, dança per la plana.

—Oh no! Ma promesa d'ulls dolços, ma hermosa,
m'espera. Demà té d'esser ma esposa.
Deixeu-me'l pas franc Elfs, d'aqueixes prades
qu'entorn de les molces en flor feu ballades.
No'm mantinguéu lluny de la meva amor
que de l'auba apunta ja'l primer fulgor.

Coronat de flors i herba bosquetana
l'estol d'Elfs, joiós, dança per la plana.

—Queda't cavaller; jo't daré de grat
l'ópal resplendent i l'anell daurat,
i lo que val més que glòria i fortuna
mes robes filades al clar de la lluna.
—No!—diu éll.—Doncs véste'n I am son dit graciós
ella toca'l cor del guerrer commós.

Coronat de flors i herba bosquetana
l'estol d'Elfs, joiós, dança per la plana.

I el cavall arrenca sentint l'esperó;
corra, bot, galopa, no té aturadó.
Mes el cavaller frissa i s'abandona
quan veu una blanca imatge de dona
qui marxa sens bruy i li estén els brassos.
—...;Elfs, esprit, dimoni, no aturis mos passos!

Coronat de flors i herba bosquetana
l'estol d'Elfs, joiós, dança per la plana.

—Oh no! no'm detur is, fantasma odiós!
ma bella d'ulls dolços me vol per espós!
—Mon car desposat, la tomba etern!
ha d'esser—diu ella—nostre llit nupcial!
Jo so morta!—I éll veientla com mor
expira corprés d'angoixa i d'amor

Coronat de flors i herba bosquetana
l'estol d'Elfs, joiós, dança per la plana.

V. P. (Trad.)

Coute

Nerón

—¡Papá, papá! ¿vols contarme un cuento?—cridava un nin d'uns nou o deu anys, ferreny i ben plantat, calçat amb botes de badell, mitjes negres de punt de casa, que li arribaven fins més amunt de la pantorrilla, gairebé destapada per un pantalón de vellut color castany, sobre el qual, i a la cintura, s'hi superposava un jersey blanc com la neu, amb coll alt, per on sortia un petit coll que servia de columna a un gentil caparrió, ros com els raigs del Sol, amb els cabells tallats a punt d'estisora i ensenyant una cara petitona, un xic rodona, amb dos ullasos negres, vius, inquietos i bons minyons a l'hora, nas bon xic descarat amb la punta alçada cap al cel i la boca bermellosa de llabris fins.

El cutis d'aquell nin era blanc, però tan colrat per l'aire i el Sol, que front, cara, coll i genolls semblaven de color d'argila, respirant tot éll una salut ben abundosa.

De les mans no'n puc parlar perquè en aquells moments, les portava dins les butxaques dels pantalons.

I quadrat davant el seu pare, assegut en el cantó d'un escon de la l'ar, repetí la demanda.

—¡Papá, papá! ¿vols contarme un cuento?—Sí Siseta—respongué, ab veu calmosa i dolça el seu pare.—Vina aquí, seu al meu costat —I el nin, que per ésser de caràcter suau, dolç i temerós, malgrat la llampagadisa que brollava de les seves pupiles, que tota la família nomenava Siseta, seguint l'acudit dels germans més grans que per diminutiu aixís el nomenaven, s'hi atansà i ajudat per a el seu pare s'assentà sobre l'escon, deixant veure les mans colrades, petites i grasetes i genolls tots rublerts d'esguerrinxades.

—Et contaré el cuento del Nerón,

—¿Nelón, Nelón—repetí el nin—d'aquell home tant dolent com diu Mossén Pele?

—No Siseta, nó, aquell home fou l'Emperador romá Nerón, que, mira

si era dolent, que fins va cremar la seva capital Roma, el cap i casal de tota la cristianitat.

—La Loma de la tia Flasca, va clema l'empeladol Nelón, papá?

—No digas tonterías Siseta; mira, fixat-hi bé, la gosseta de la tia Frasca se diu Norma, no Roma o Loma com dis tú amb ta mitja llengua i lo que va cremar el Nerón, emperador dels romans, no va ésser la gossa de la teva tieta, sino la ciutat de Roma ont, ara hi habita el Sant Pare. ¿Ho entens, Siseta?

—Sí pale, ja ho entenc, pelo ¿de quin Nelón es el cuento?

—D'un cavall que tenian a casa avans de la Chata, tu no t'en pots recordar; però, si els teus germans fossin aquí, sí que s'en recordarien.

—Figurat qu'era més primet i no tan alt com la Chata, pero molt ben fet, cap petit, aixerit, orelles dretes i petites, ulls sortints i naç sempre enlairat, coll llarc, ben fet, curt de raspa, dret de gropa, portant la cua com un plumell.

—¿Com la del teu, papá?

—Sí noi, com la del Rom, que's un setter molt hermós.

Les seves espatlles eren llargues i ben fetes i tenia un pit com una Catedral, gairebé s'hi podia jugar a pilota.

Les cames de darrera eren fortes, portades per uns ronyons de primera, però ara, últimament, els garros estaven plens d'alifafes i els menudills d'aiguerols; però encara tenia pitjor les mans, de genolls en avall, eren ben corves.

El Nerón era negre com una mora i tenia molt geni.

La bona sang el salvava als últims anys de la seva vida; solzament l'enganxaven al carret i, per a la carretera, fugia com el vent, malgrat lo fetes mal-bé que tenia les cames, les mans sobre tot; cregas, Siseta, que jo no voldria mai més, cap altre cavall.

—¿I pelqué no'l tens al?

—Perque se'm va morir, com tots ho farém, quan ens arribi l'hora; però veurás perquè t'he explicat el seu cas.

El bon cavall era molt intel·ligent, molt més que aquell Nerón que'ns retraten en el «Quo Vadis»...

mes això, tu, pobre Siseta, no ho ponds entendre, encara.

El Nerón, die, era aixís, molt persona i enganxat al carret, tascaba el bocado com un potro; s'haguera deixat menar fins ab una seda, però veurás. Quan ferem les obres del darrera se tingueren que fer moltes tragines i per a ajudar al Bayo, el vaig fer enganxar en el tamburell, per a anar a cercar sorra al riu.

L'animalet se deixá enganxar perfectament, però quan fou l'hora de arriar i sentí que no portava el carret i sí un carro, en vols Siseta de coçes i més coçes, d'alçarse de mans i tirar caixeladas a dreta i esquerra.

En un instant fou ben amarat de suor, ens trencá tots els guarniments i me costá molt calmar lo i, desenxant-lo, el ficarem a l'estable i quantes vegades ho tornarem a provar se resistí a arrossegar el carro.

—¿I pel que ho feia açò, papá?

—Veurás, nosaltres ens pensarem aleshores qu'era un cavall massa senyor i que no li agradava tirar dels carros o pot-er que, com el seu nom era d'un emperador, ho trobava mas-a humil.

—¿Ja no volia fel de pagés, velitat?

—Això mateix. Aixís ho vam creuer i se passaren anys i anys sense tornar lo a enganxar al carro; però Siseta, un bell jorn, era jo al portal i me'l veig traginar bravament un tamburell de teules que havia anat a cercar el Tano ab ell a la Rajoleiá.

—¿Qu'es pale, la Rajoleiá?

—Es la fàbrica dels rajols i dels mahons i de les teules ¿entens?

—Sí pale.

—Surtí de casa i m'acostí a éll i a en Tano ¿qu'es això Nerón?, sembla que ja tragines, ara, ¿has, per ventura, acabat les teves fiereses? i l'aman-yagava ab la palma de la mà sobre el seu coll estirat, de bestia que tira amb gran voluntat.

—No, mi Senyó —respongué en Tano aturant-lo amb un «oh» sonor i rodó.

—¿Cóm ho has fet? ¿L'ha vist el Josepet?—Sí, mi Senyor, això és com posar oli en un llum, no hi ha més que trèurel-i el bocado, veu?

—Aleshores m'en adonguí de que ni portava bocado, ni serreta ni res,

sois la corretja de la muserola i a ella cordades els dos cabestells de les arriendes.

La pobre bestiola per qué necessitava el bocado, ni res per a fer força arrocegant una carretada.

¡Ma noi quina llisó per els homes!

—¿Qué t' en sembla Siseta del cuento del Nerón?

—Ço es molt maco, es coneix que el Nelón eia més viu qu'en Josepet, gailabé tan com en Tano.

—I més encara que'l teu pare, Siseta.

EL MARQUÉS DE CAMPS.

Garba

Se trova a Vic, ont estudia els còdics de dret d'aquell Museu Episcopal, i especialment el preciós manuscrit de la «Summa institutionum Placentini» l'advocat bolonyés Dr. En Joan Baptista Palméri.

✧ El confrare barceloní, «La Vanguardia» ofereix als llegidors com a primícia sabrosa, uns fragments del pròlec que el nostre escriptor humanista en Pin i Soler, ha posat en el opuscle d'Erasme «De Civilitate morum puerilium», traduït al català per el mencionat senyor Pin amb el títol de «Llibre de Civilitat pueril».

Els fragments copiats responen als mèrits reconeguts del traductor i comentarista del ingeni de Rotterdam.

✧ El passat dijous llegí son poema inèdit «Juan Farflln» en l'Ateneu Barcelonès, el jove i notable escriptor castellà en Joaquím Montaner.

Una selecta concurrència assistí a la lectura.

✧ L'escriptor castellà en Sánchez Rojas donarà també en l'Ateneu, la seva anunciada conferència sobre Gabriel i Galán. En la mateixa s'hi cantaran números de música regional i temes musicals en que va inspirarse l'il·lustre poeta. El mestre Pahissa dirigirà l'interpretació d'aquests números musicals. Intervindran ademés en l'acte literari, altres escriptors.

El coneixement profund que de la

obra i l'psicologia del poeta te el senyor Rojas, es de creurer que durá molta concurrència a l'Ateneu en el día de la festa.

✧ En Miquel S. Oliver ha publicat en un follet la seva conferència «Un pensionado de la antigua Junta de Comercio de Barcelona: Orfila» donada en la Cámara de Comerç el 29 de Novembre de l'any passat.

✧ S'ha publicat a Grecia la traducció que ha fet el senyor Marakis de la monografia sobre els castells catalans de la Grecia continental, publicada en l'«Anuari» de la Secció històric-arqueològica de l'«Institut de Estudis Catalans» per el president de la mateixa, senyor Rubió i Lluc.

✧ Don Isidre Bosoms ha fet donació a la biblioteca de Catalunya existent en l'«Institut d'Estudis Catalans» d'un notable exemplar del Quixot, amés d'una col·lecció d'obres dels historaires francesos del sigle XIX Michelet, Thiers, Blanc i altres.

✧ En Valeri Serra i Boldú ha pu-

blicat en una impressió imitativa dels impresos antics els «Goigs de Nostra Senyora del Roser», atribuïts a Sant Vicens Ferrer, trets a llum en el Congrés de la Música Religiosa, pel mestre Millet. Es d'aquest autor la transcripció musical que acompanya la lletra. En ses notes marginals diu el distingit folk-lorista Serra i Boldú:

«Aquests Goigs, que parlaràn a cadescú de la edat ditxosa, son un admirable monument arqueològic, que, tot demostrant la perfecció que havía assolit la nostra llengua en la Edat Mitjana, donen clara idea de sa bellesa literaria, quan amb tanta integritat ens arriben, després de passar per boca de moltes generacions, una prova aquesta que no han resistit les nostres cansçons populars plenes de variants, ni molts altres goigs del Roser.»

✧ Ahir a la vetlla degué ser nomenat el nou Consistori dels Jocs Florals de la nostre ciutat.

En la próxima «Garba» donarem el nom dels elements que'l componen.

SECCIÓN DE ARTE

Londres

III — PARÍS Y LONDRES

I timent poques coses podrien simbolitzar millor l'ànima i la societat anglosaxona que l'arquitectura de la City; la pedra hi té un ànima, i hi parla; parlarà força més clar si es comparen les seves mudes veus amb les tan precises de les pedres parisenses. París amb els seus carrers drets, sempre d'una mateixa amplada, tallats a pom, irradiant d'uns centres que són les places regulars, vorejats d'edificis si no iguals, no gaire diferents; París amb els seus *boulevards*, posats en ordre, embellits d'arbres equidistants, de la mateixa mena i gairebé d'una alçaria idèntica; amb les seves places rectangulars o quadrades, els seus marxapeus rectilinis; París, finalment, tallat, afacetat,

contrapesat de totes bandes, segons rectes o curves geomètriques, com un dau eixit de la mà d'un gran torner, representa bé una civilització administrativa, una societat ordenada i regulada per un poder central segons normes predeterminades; és un arbre que s'aixeca de la terra amb soca, branques i fulles tallades en forma simètrica per les estores de l'horticultor, elegant però artificial. Londres, en canvi, simbolitza una civilització fundada sobre la lliure expansió de l'individu; és ua alzina crescuda en la llibertat del bosc, criada pel sol, la pluja i el vent en l'imposant desordre magnífic de la naturalesa, amb la desproporció, la monstruositat, l'extranyesa d'una gegantina creació natural.

A París s'hi sent la força armònica de la raó humana que equilibra: a Londres, la desenfrenada energia de la naturalesa qui crea.

París ens representa una societat on tot es sotmet a una regla de raó, o que per tal és tinguda; on l'estètica, la moral, l'indústria, el comerç, la salut, la vida, la glòria, la mort, tenen cànons oficials; on no es pot bastir un palau, obrir una via, implantar una fàbrica, inventar un plat; exercir una professió, sense seguir les normes dels reglaments i de les lleis; on la ciència, l'art i la filosofia són considerades rams de l'Administració pública, exactament igual que l'exèrcit o la justícia; on es donen no solament les palmes de metge i de micer, però fins el llor de l'immortalitat i el diploma d'home de geni, mitjançant un assessorament amb normes precises d'un cos públic. París representa molt bé una societat on l'esperit lògic domina; on es fan les revolucions segons sil·logismes; on, de temps en temps es proposen refer les institucions polítiques, del país o de la societat tota ella, com es refan les ciutats, això és, donant a una comissió l'encàrrec d'estudiar un bell pla total; on en totes les ocasions de la vida pràctica l'odi teòric per les contradiccions i la il·logicitat no és menys viu que l'odi estètic contra l'assimetria que es troba a l'arquitectura edilícia.

Londres, en canvi, representa magníficament amb la seva anarquia arquitectònica, una civilització desenrotllada, certament, sense un procés de lògica rigorosa, creada pel lliure joc de les forces naturals; una civilització on les més antigues supervivències mig-evals es mesclen amb els progressos moderníssims del segle; on l'Estat és una república que ha conservat intactes de la part de fora les formes de la monarquia feudal; una democràcia liberalíssima en mig de la qual roman la més aristocràtica institució mig-aval, la Cambra dels Lords; on la religió, això és, la més formalista i la més ritual de les institucions humanes ha sabut alliberar-se de les formes, dels rites, dels dogmes, esdevenint una mena de lliure culte moral, però on la comedia judicial és encara recitada amb les formes i els costums de l'etat mitjana; on en el Parlament, el minaire de

UN DETALL DE LA FATXADA DE L'IGLESIA DE LA SAGRADA FAMILIA (BARCELONA).

americana, parla al *Speaker* emperrucat i engavanyat encara com un notari del segle XVI. Londres representa bé una civilització on els individus, amb aplecs voluntaris han fet tantes i tantes coses que a altres bandes esdevingueren realitat amb l'ajuda i sota la vigilància de l'Estat; on els individus, amb llius patrimonis, han constituïdes les universitats, organitzada la major part de la beneficència, favorides les ciències i les arts, desenrotllades les indústries i els comerços; on l'individu és estat fins ara més lliure i més responsable que enlloc, on ha tingut manera de reve'ar tota la seva potencia i de desfogar moltes de les seves fantasies, però on les conseqüències dels errors han recaigut del tot sobre d'ell, on l'home ha avençat pel seu impuls, resoltament, en cerca de la propia fortuna, sense esperar que una llei del

Parlament decreti la felicitat de tots els anglesos.

G. FERRERO
Trad. J. C.

NOTES D'ART

Ha començat a funcionar en les Escoles Graduades de la nostre ciutat una classe de pirograbat, dirigida per nostre particular amic el jove professor de les mateixes, D. Sebastià Pla.

✱ Ha sigut objecte d'una notable reparació el basament de la bellíssima iglesia romànica de Sant Pere, de Besalú, ont hi tenen la seva cartoxa els monjos benedictins.

Els monjos se proposen, ademés restaurar la fatxada amb l'escalinata de la mateixa.

Ens felicitem verament del bon sen-

tit artístic que anima als monjos de Besalú, la retornar la primitiva bellesa a tan preciosa iglesia romànica.

✱ *La tela del «Entierro del Conde de Orgaz».*—D. Rafel Doménech, publicà dies enrera a «A. B. C.» un comunicat cridant l'atenció sobre la possible pèrdua del celebrat quadre del Greco. Segons sembla, l'humitat va fent poc a poc sa via destructora, i acabarà amb la notable tela si ben aviat no s'hi posa remei.

✱ *Exposició den Josep Arcay a can Dalmau.*—El dia 12 del corrent s'obrirà a les Galeries Dalmau l'exposició de 55 obres de dibuix i pintura d'aquell celebrat artista.

L'exposició restarà oberta fins al 30 del corrent.

✱ *Exposició Liimona a can Parés.*—El dia 10 va inaugurarse aquesta magnífica exposició del nostre excels artista. Tindrem ocasió de parlar de aquesta exposició en nostre nombre proper.

✱ *El grabat al boix.*—A París, la Societat artística francesa de grabadors al boix ha decidit formar albums amb planxes dibuixades pels millors grabadors i copiant celebrats quadres de pintors antics i moderns.

Molt ens plau aquest renaixement de tan bell, com per disort, abandonat ofici artístic.

✱ *Els retauls de la Catedral de Girona.*—Varem llegir a la plana artística de la «Veu» de la passada setmana, unes alarmants noves sobre la desaparició d'uns retaules de la nostra Catedral: la societat artística *Atheneu* va tenir-ne esment també i va disposar-se a vetllar per a la conservació del nostre patrimoni artístic.

Sortosament, sembla que no hi ha res, per ara, que justifiqui l'alarma, ja que els retaules foren retirats per a conservar-los millor a la sala Capítular: pro en vista de lo ocorregut i a causa de que en el lloc aont eren, no es fàcil que corressin cap perill i establen lo suficientment resguardats creiem fermament que'l respectable Cabildo de la nostra Seu tornarà del seu acord i col·locarà novament els retaules en el seu primitiu lloc, cosa que li agrairán de cor tots els aimants

de les bellesa artístiques de Catalunya, i principalment els bons gironins tan celosos de les joyes d'art de la seva Catedral.

✱ *D'«Athenea».*—Ens plau moltíssim poguer anunciar el ràpit avenç amb que's fan les obres en el local de «Athenea». Dintre poc quedarà acabada la gran claraboia central que ha de clarejar la gran sala d'actes. Després s'anirà a la decoració de la mateixa, amb tota riquesa.

La Junta Directiva s'ha reunit últimament per a pendre acords d'importancia, amb referencia a la festa de la inauguració de l'Entitat i a la bona marxa de la mateixa, després de inaugurada. Serà de molta importancia la Biblioteca de Revistes que's formarà dintre la Entitat, i de la que podran fer-ne us tots els soci. La integraran un selecte aplec de revistes, els noms de les quals donem a continuació, segons nota que ens ha facilitat la Junta. La formaran hasta el present les següents:

«The Studio» i «Museum», Revistes d'art general; «Moderne Bauformen»,

d'Arquitectura; «Vie a la Campagne», de Jardineria; «Mercure», «La Lectura», «Catalunya» i «Revue Catalane», Revistes literaries; Revista de «Música Catalana»; «Anuari del Institut d'Estudis Catalans»; «Il·lustració Catalana» i «Revista artística arqueològica de Barcelona»; «Butlletí del Centre excursionista de Catalunya»; id. del «Diccionari de la Llengua Catalana»; id. de la «Real Academia de Buenas Letras»; id. de la «Sociedad Astronómica de Francia»; idem de la «Sociedad Astronómica Hispano Americana, de Barcelona»; id. de la «Sociedad española de Historia natural»; id. de la «Academia de Ciencias de Barcelona»; id. de la «Sociedad Arqueológica de Montpellier»; «Bulletin Hispanique»; «Anales de la Academia y Laboratorio de Ciencias médicas de Cataluña» i «Journal de Chirurgie, de París».

La serietat d'aquesta Biblioteca es primicia de la que tindran tots els actes que's proposa realitzar la novella i ben estimada Entitat.

SECCION AGRÍCOLA

: La adulteració : dels adobs posàsics

Explotant el proverbial esprit de ganga de nostres pagesos, el comerç de mala fé a:ultera, ja fa anys, els superfosfats, las escories, el nitrat de sosa i el sulfat amònic.

D'algún temps ençà degut sens dupte al molt increment que son consum va prenent a Espanya, la sofisticació tendeix també a extendres a les sals potàsiques. El cloruro potàssic, el sulfat de potassa, la palissal potàsica i la kainita.

A la kainita, se l'hi afegeix sal de cuina; al sulfat de potassa, terra fina del mateix color, reduint per a aquest medi considerablement el valor de dites materies fertilisants per unitat de pes.

Altres ingeniosos comerciants, barreigen a una sal potàsica de baixa graduació ab altres que la tingan al-

ta i fins arriban a la substitució completa d'una i altre sal.

A tal fi i per a completar l'engany, omplen sancs buits, per exemple de cloruro potàssic, i fins provistos del consegüent rótul que adquireixen a semblant fi, amb kainita blanquinosa, finament garbellada, o amb aquesta materia i alguna quantitat de cloruro potàssic, venentlo com... cloruro potàssic..., quasi sempre a un preu bastant inferior al que el cotisa el comerç formal.

Es evident que amb tals maniobles el comprador incaute, sofreix el consegüent perjudici, puig en el cloruro potàssic el comerç honrat garanteix una puresa de 80 a 85 per 100, que equi val a una riquesa mínima de 59.50 per cent de potassa pura, mentres que la kainita sols conté 12.40 per cent de potassa pura cotisantse la kainita a 8 pessetes i el cloruro a 26 pessetes els 100 kilograms.

De poc temps ençà expendeixen al-

guns venedors sacs rotulats amb el nom de cloruro potàsic, en els que, per un procediment fraudolent aquesta sal ha sigut substiuída per la polissal potàssica, de 20 per cent de potassa pura, quina riquesa en potassa pura no arriba, com se veu, ni a la mitat de la del cloruro, essent el preu actual de la polissal 13 ptas. i el del cloruro potàssic 26 pessetes els 100 kilograms.

D'una manera semblant falsifican també el sulfat de potassa, que deu tenir una pure a del 90 per cent, equivalent a una riquesa mínima de 48 00 per cent de potassa pura.

Amb lo dit, veurán doncs, nostres pagesos els perills de que están per tots costats rodejats.

Per a no ser victims de tals enganyos, convindrà que's ficsin i no ad-

metin cap sac de sal potàssica que no porti: 1.er un rótul amb expressió de contingut i de la graduació. 2.^{on}: Un prescinto metálic amb son cordill intacte, que diga Kalisyndikat.

Si el cordill te senyals d'haber sigut trencat, o be els sacs presenten senyals d'haber sigut descusits, el adob deurán negarse a admètre-l, puig tals senyals fan sospitar una mixtificació.

El frau no prosperarà si el pagés vigila i se cuida de sos interessos i, meillor que corretgir, procura prevenirse, dirigintse quant hají de adquirir adobs, a casas de respetivitat reconeguda, despreciant els preus enganyosos que solen oferir els comerciants de mala fé.

R. DE MAS SOLANES.

ACCIÓN SOCIAL

GRAN DUCADO DE LUXEMBURGO.—El Volksverein.

El Gran Ducado de Luxemburgo es un país de poca extensión y de población relativamente reducida. El movimiento de ideas es allí intenso y tanto los socialistas como los liberales se esfuerzan por aniquilar las instituciones católicas y la organización cristiana de la sociedad.

Una noche de diciembre 1903, un centenar de hombres se había reunido en la antigua casa del Gesellenverein, en Luxemburgo, para conversar acerca de los problemas sociales y religiosos de su patria. Acababa de fundarse la Liga Liberal de Luxemburgo, y todo el mundo estaba de acuerdo acerca de la necesidad de hacer algo. De la conversación surgió la idea de imitar a los alemanes. El Volksverein luxemburgés quedó fundado.

Su organización es en un todo semejante a la del Volkverein alemán, con la sola diferencia de admitir también sindicatos de obreros afiliados. Tiene su oficina central creada sobre el modelo de la de München-Gladbach su semanario, el «Luxemburger Volk», sus folletos y hojas de propaganda. Además adquiere grandes cantidades de opúsculos del Volksverein alemán, para distribuirlos a sus socios. Como en ambos países se habla la misma lengua, ciertas obras de interés general convienen a los habitantes de uno y otro.

El Volksverein de Luxemburgo da numerosas conferencias ya en reuniones propias, ya en samblas de instituciones locales. Favorece además la creación de diversas instituciones requeridas por las circunstancias. Así, por ejemplo, ha dado gran impulso a los círculos de estudios.

Al fin del primer año, el Volksverein contaba con dos mil so-

cios. Cuatro años después, sus miembros llegaban a once mil. Hoy pasan de 18,000, lo cual es por cierto mucho, si se tiene en cuenta que la población total del Gran Ducado alcanza escasamente a 250.000 personas.

El Volksverein, además de los grupos ordinarios, semejantes a los de la Liga Social Argentina, tiene agrupaciones especiales de obreros de la ciudad y de trabajadores rurales. Ha fundado además sesenta círculos de estudios.

Los folletos del Volksverein luxemburgés son sumamente apreciados. Entre ellos se distinguen dos: uno sobre los peligros de la masonería y otro sobre el crédito, que han tenido repetidos tirajes.

A diferencia de las demás instituciones similares, el Volksverein del Luxemburgo toma parte en la política y, en 1909, hizo triunfar uno de sus candidatos.

En resumen, esta institución después de 10 años de vida, ha llegado a ser algo más que una esperanza: es una realidad que da frutos positivos.

Boletín religioso

CUARENTA HORAS.—Se celebrarán durante la presente semana en la iglesia del Mercadal: por la mañana la exposición es desde las 8 a las 11 y media, en los domingos hasta las doce: por la tarde desde las 5 y media a las 7 y media hasta el día 15, desde el día 16 se irá desde las 5 y tres cuartos a las 7 y tres cuartos: en los domingos empieza una hora antes.

EN HONOR DE SAN JOSÉ.—Mañana termina en la iglesia del Mercadal el solemne septenario que en honor de San José hacen celebrar las señoras asociadas y que predica con verdadero celo apostólico el Rdo. P. P. Aguilera, S. J. A las 8 de la mañana plática por el citado Padre, y a las seis de la tarde los cultos del septenario.

VIDA DEPORTIVA

Foot-ball

GERONA

Diumenge prop-passat, al camp del «Strong Foot-ball Club», davant de molta concurrència, se feu l'anunciat partit entre'ls equips «Olot Deportivo» i el «Strong Foot-ball Club».

Es un dels mellors partits que'm presenciats a Girona, en el que se mantingué viu l'interés en tots els moments. Els jugadors d'ambdós partits, mostraren un joc verament magistral, que meresqué moltes vegades els aplausos de la nombrosa concurrència.

En la primera part, el Strong obtingué'l primer tanto, fet per en Coll que jugà soberbiament; era de gran mèrit. Tot seguit els d'Olot entraren una pilota en el marc, d'un hermós joc de cap, fet per l'Homs, que té molta destresa. No hi hagué cap més tanto en eixa part, distinguin-se dels d'Olot els mitjos, Puig, que estigué incansable, Pujolar i Torrentà, fent boniques jugades, i els delanteres Vinya, Castilla, Hostenc i Vila, combinant maravillosament; i dels de Girona, centre mig Bellsolà, treballant fermament, mig esquerra Roca, combinant amb molta precisió, i els delanteres Matas, Gómez i Lòpez, passant molt bé.

En la segona part, el joc resulta molt bonic i a gran nivell. Davant de la porta de Girona s'arma un lío... per fi veiem que la pilota entra en el marc.

Veient això, els del Strong, s'animen i dominen. Un altre lío tenim davant de la porta d'Olot i la pilota entre en la porta; es creu que's fet per en Callicó, que juga com un sportman.

La pilota no pot sortir del camp dels d'Olot i Pedrolas, que juga magistralment, apunta el tercer tanto a favor del Strong. Les defenses Sacrest i Vinyas, defensen-se heròicament; mes, res els hi val, torna estar en perill la seva porta, i Callicó apunta un magnífic i meravellós tanto, entusiasmant al públic, que l'aplaudeix calurosament. Les defenses de

Girona, Mateu i Ferrer, estigueren ben acertats, sobressortint Puig fent de porter. Cal remarcar el porter de Olot, Barnardas, que estigué admirable, fent jugades preciosíssimes, si-guent moltes vegades aplaudit.

La victòria fou dels de Girona, que tingueren 4 tantos contra 2 dels d'«Olot Deportivo».

L'equip guanyador era'l següent: Puig, Ferrer, Mateu, Lòpez, Bellsolà, Roca, Matas, Pedrolas, Callicó, Coll, Gómez.

El vençut: Barnardas, Sacrest, Vinyas, Pujolar, Puig, Torrentà, Vinya, Homs, Castilla, Hostenc.

El jutge Hormeu, a gran nivell; mantinguent-se amb una rectitud i imparcialitat digna de grans alabances, retirant-se tot-hom molt satisfet.

EDUARD TRIGAS.

El «F. C. Palamós» campeón de la provincia de Gerona

Con un buen tiempo y ante numerosísima concurrència, se celebró el domingo pasado en Palamós un partido del campeonato de la provincia de Gerona, entre los primeros teams del S. C. Ampurdanés, de Figueras, y el F. C. Palamós.

El Palamós, con este partido se ha ganado el campeonato, pues tiene seis partidos ganados, faltándole jugar con Olot.

Nuestras felicitaciones para los valientes equipiers del F. C. Palamós.

Challenge de los Pirineos El Español vence al Barcelona

Gran expectación había despertado el anunciado encuentro entre los dos colosos, el R. C. D. Español y el Barcelona F. C., para disputarse la semifinal del campeonato de los Pirineos. No vieron defraudadas sus esperanzas los que esperaban un partido emocionante, pues se hicieron jugadas espléndidas, aunque en algún momento pesó el juego de brutal, cosa que desgraciadamente es muy frecuente entre nuestros clubs.

El Español presentó su team reforzado con tres delanteros ingleses, jugadores del Plumstead. El Barcelona, tuvo que sustituir su extremo izquierda Peris (E.) por Greluwel, y éste, en su lugar de medio izquierda por Bori.

El Español alcanzó la victoria por 3 goals contra 1 el Barcelona, logrado en un penalty.

Al principiarse el juego, dominó el Español, pero durante el resto del partido obtuvo el dominio el Barcelona, aunque algo por desgracia y algo por apatía de sus jugadores no alcanzó el deseado triunfo. Durante la segunda parte, tuvo que retirarse del campo el delantero del Barcelona, Steel.

El Español jugará en Toulouse la final del Challenge del Sud de Francia, Campeonato de los Pirineos.

X.

Noticias

En la Universidad de Barcelona se ha montado una instalación de telegrafía sin hilos para recibir diariamente el parte meteorológico del Observatorio de París.

Ha sido pedida la mano de la bella y distinguida señorita Montserrat Comas para nuestro querido amigo el joven profesor del Grupo Escolar, D. Sebastián Pla.

Durante esta semana la temperatura ha descendido notablemente, lloviendo en mayor o menor cantidad, casi diariamente: los ríos han aumentado su caudal y el Montseny y los Pirineos han quedado completamente nevados.

Una brigada municipal está procediendo al empedrado de la calle de San Francisco, que quedará muy bien con la reforma. ¿Cuándo le tocará el turno a la plaza de San José, una de las más frecuentadas de Gerona, y, sin duda, la más abandonada de todas las plazas del mundo?

Importante

Con el fin de que puedan disfrutar del anuncio todos los que deseen anunciar, hemos decidido la publicación de unos pequeños anuncios en la cubierta de nuestra Revista, por el estilo de los anuncios telegráficos que publican las Revistas de Madrid, y por los cuales cobraremos, únicamente, 1 peseta al mes.

Doce de estos anuncios los publicaremos entre el texto y los reservamos para los que primeramente recibamos.

Los originales de los anuncios pueden enviárcenos a la Administración.—San José, 4, Gerona.

Ramos para iglesia, plantas para salón y comedor, flores para búcaro y sombrero de señora.

Encontrarán grande y variado surtido a precios sumamente reducidos en el comercio de

AGUSTINA PRAT

Ciudadanos, 22 (esquina Plaza del Aceite). GERONA

Labores para señora y colegios de señoritas. Materiales para toda clase de labores y flores artificiales. La misma casa se encarga de dibujar para bordar y bordar toda clase de prendas, en blanco, color, sedas, oro y lanas. Dispone de muchas bordadoras de primer orden. También se pintan cintas para ramos y carreras.

DISPONIBLE

Hotel Peninsular

CALLE DEL PROGRESO.—GERONA

Casa de completa confianza para Rdos. sacerdotes.

(Antes Sonda de San Antonio)

á cargo de D. JUAN NICOLAZZI

Servicio esmerado.—Precios económicos.

NO DEJEIS DE
VISITAR
ESTA CASA

Sastrería de JUAN JUANOLA

En esta Casa encontrarán un gran surtido de trajes de todas clases, así como Gabanes y Pantalones a precios módicos.

GERONA

Calle de la Cort-Real, 1

Compañía Trasatlántica

SERVICIOS

LINEA DE BUENOS AIRES

Servicio mensual saliendo de Barcelona el 3, de Málaga el 5 y de Cádiz el 7, directamente para Sta. Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires; emprendiendo el viaje de regreso desde Buenos Aires el día 1 y de Montevideo el 2, directamente para Canarias, Cádiz, Barcelona. Combinación por trasbordo en Cádiz con los puertos de Galicia y Norte de España.

LINEA DE NEW-YORK, CUBA, MÉJICO

Servicio mensual saliendo de Génova el 21, de Barcelona el 25, de Málaga, el 28 y de Cádiz el 30, directamente para New-York, Habana, Veracruz y Puerto Méjico. Regreso de Veracruz el 27 y de Habana el 30 de cada mes, directamente para New York, Cádiz, Barcelona y Génova. Se admite pasaje y carga para puertos del Pacífico con trasbordo en Puerto Méjico, así como para Tampico con trasbordo en Veracruz.

LINEA DE CUBA MÉJICO

Servicio mensual a Habana, Veracruz y Tampico, saliendo de Bilbao el 17, de Santander el 19 y de Gijón el 20 y de Coruña el 21, directamente para Habana, Veracruz y Tampico. Salidas de Tampico el 13, de Veracruz el 16 y de Habana el 20 de cada mes, directamente para Coruña y Santander. Se admite pasaje y carga para Costa firme y Pacífico con trasbordo en Habana al vapor de la línea de Venezuela-Colombia.

Para este servicio rigen rebajas especiales en pasajes de ida y vuelta, y también precios convencionales para camarotes de lujo.

LINEA DE VENEZUELA-COLOMBIA

Servicio mensual saliendo de Barcelona el 10, el 11 de Valencia, el 13 de Málaga, y de Cádiz el 15 de cada mes, directamente para Las Palmas, Sta. Cruz de Tenerife, Sta. Cruz de la Palma, Puerto Rico, Puerto Plata (facultativa), Habana, Puerto Limón y Colón, de donde salen los vapores el 12 de cada mes para Sabanilla, Curacao, Puerto Cabello, La Guayra, etc. Se admite pasaje y carga para Veracruz y Tampico, con trasbordo en Habana. Combina por el ferrocarril de Panamá con las compañías de Navegación del Pacífico, para cuyos puertos admite pasaje y carga con billetes y conocimientos directos. También carga para Maracaibo y Coro con trasbordo en Curacao y para Cumaná, Carúpano y Trinidad con trasbordo en Puerto Cabello.

LINEA DE FILIPINAS

Trece viajes anuales, arrancando de Liverpool y haciendo las escalas de Coruña, Vigo, Lisboa, Cádiz, Cartajena, Valencia, para salir de Barcelona cada cuatro miércoles, o sea: 8 Enero, 5 Febrero, 5 Marzo, 2 y 30 Abril, 28 Mayo, 25 Junio, 23 Julio, 20 Agosto, 17 Septiembre, 15 Octubre, 12 Noviembre y 10 Diciembre; directamente para Port-Said, Suez, Colombo, Singapur, Ilo-Ilo y Manila. Salidas de Manila cada cuatro martes, o sea: 28 Enero, 25 Febrero, 25 Marzo, 22 Abril, 20 Mayo, 17 Junio, 15 Julio, 12 Agosto, 9 Septiembre, 7 Octubre, 4 Noviembre 2 y 30 Diciembre, directamente para Singapur e demás escalas intermedias que a la ida hasta Barcelona, prosiguiendo el viaje para Cádiz, Lisboa, Santander y Liverpool. Servicio por trasbordo para y de los puertos de la Costa Oriental de Africa, de la India Java, Sumatra, China, Japón y Australia.

LINEA DE FERNANDO POO

Servicio mensual saliendo de Barcelona el 2, de Valencia el 3, de Alicante el 4, de Cádiz el 7 directamente para Tanger, Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Sta. Cruz de Tenerife, Sta. Cruz de la Palma y puertos de la costa occidental de Africa.

Regreso de Fernando Póo el 5, haciendo las escalas de Canarias y de la Península indicadas en el viaje de ida.

Estos vapores admiten carga en las condiciones mas favorables y pasajeros, a quienes la compañía da alojamiento muy cómodo y trato esmerado, como ha acreditado en su dilatado servicio.

También se admite carga y se expiden pasajes para todos los puertos del mundo, servidos por líneas regulares.

La Empresa puede asegurar las mercancías que se embarquen en sus buques.

Para rebajas a familias, precios especiales para camarotes de lujo, rebajas en pasajes de ida y vuelta y demás informes que puedan interesar al pasajero dirigirse a las Agencias de la Compañía.

AVISOS IMPORTANTES: *Rebajas en los fletes de exportación*—La Compañía hace rebajas de 30 por 100 en los fletes de determinados artículos, de acuerdo con las vigentes disposiciones para el servicio de Comunicaciones Marítimas.

Servicios Comerciales—La sección que de estos servicios tiene establecida la Compañía, se encarga de trabajar en Ultramar los Muestrarios que le sean entregados y de la colocación de los artículos cuya venta, como ensayo, deseen hacer los Exportadores.